

zbornice poslancev dne 7. aprila je izvajal poslanec dr. Ploj. Splošna zahteva slovenskega naroda je, da se pouk na srednjih šolah vrši v materinem jeziku. Slovenci pogrešajo še danes popolnoma višjo gimnazijo s slovenskim učnim jezikom in tudi na štirih spodnjih redih srednjih šol je le omejen slovenski pouk, dočim se vrsta najtežavnih predmetov predava v nemškem jeziku. — Na to je govornik obširneje govoril o srednjem šolstvu na Spodnjem Štajerskem. Slovenski učenci le s težavo polagajo sprejemne izpite za vstop v srednje šole, ker se ti izpiti polagajo v nemškem jeziku. V tem je pedagoški nesmisel. Navedši krivice, ki se godijo štajerskim Slovincem na polju srednjega šolstva, je apeliral govornik na naučno upravo, naj stori konec tem nezalostnim odnošajem. Končno je poudarjal, da so srednješolske razmere na Primorskem, v kolikor se tičejo Slovincem, istotako neugodne kakor na Štajerskem. Slovensko prebivalstvo na Primorskem zahteva ustanovitev srednjih šol s slovenskim učnim jezikom, oziroma — do ustanovitve takih srednjih šol — da obstoječa nemška gimnazija v Trstu in v Gorici dobita slovenske vzporednice.

* **Baron Aehrenthal in papežev nuncij na Dunaju.** V diplomatskih krogih govore, da je med ministrom za zunanje stvari baronom Aehrenthalom, in dunajskim nuncijem nastala nova diferenda. Baron Aehrenthal je baje poslednjemu rekel, da zaradi njegovega postopanja v Wahrmundovi aferi ne more voditi z njim več nikakih političnih razgovorov. Nuncij bo zaradi tega v kratkem odpotovan.

* **Slovanske manifestacije v Pragi.** Ker so onemogočili češke predstave na Dunaju, priredijo v Pragi gostovanja raznih slovanskih gledališč in razne druge slovanske manifestacije. Gostovanje krakovskega gledališča je zagotovljeno.

* **Cesar proti pluralni volilni pravici.** „Budapesti Naplo“ javlja, da bi ogrska vlada želela uvesti pluralno volilno pravico, toda cesar se je odločno izjavil proti temu.

* **Cesar ne pojde v Prago.** Kakor javljajo iz Prage, ne pride cesar osebno na prasko jubilejsko razstavo, kakor se je pričakovalo. Sodi se, da je cesar opustil to potovanje iz ozira na politični položaj na Češkem.

* **Skupni proračun.** Dne 30. t. m. bo na Dunaju, kakor javlja neka korespondenca, posvetovanje avstrijskih in ogrskih ministrov o skupnih stvareh. Ministri se bodo bavili tudi s sestavljenjem skupnega proračuna za l. 1909.

* **Nemčija in notranja vprašanja Avstro-Ogrske.** „Novoje Vremja“ ima brzojavno vest iz Londona, v kateri pravi, da vodi odvisnost zunanje dunajske politike od Berlina k temu, da se Berlin vmešava tudi v notranje stvari Avstro-Ogrske. Nemška diplomacija si prizadeva sedaj, da odstrani ministra Buriana, ki mu očitajo, da simpatizuje s težnjami Srbov v Bosni in Hercegovini. Madžari izpodbijajo iz Berlina na kruto postopanje proti narodnostim in Hrvatim. Govore, da bi Nemčija želela izpremembo volilnega reda v Avstriji na škodo Slovanov in državnem zboru.

* **Utrdba na italijansko-avstrijski meji.** Iz Milana poročajo: Italija mamljivo gradi obmejne utrdbе. Prva, ki se je letos začela graditi, je na gornjem delu Piave, druga pri Stupici v dolini Nadiže na nizkem odcipku Matajurja. Ta utrdba bo varovala široko, lepo cesto, ki drži iz Posočja v Videm. Tretja utrdba se gradi v Julskih alpah, nedaleč od Uccia v rezijski dolini. Ta zaporni fort bo kril prehod iz soške doline v Canal de Ferro, da tako onemogoči, da bi se mogla nasprotna armada izogniti utrdbi pri Chiusaforte, ki varuje severni del Canala del Ferro in dolino Raccolana. Vrhutega se pomnožita garniziji v Vidmu in Palmanovi ter se popravi stara rimska cesta, ki drži iz Timava v Karnskih alpah v ziliško dolino, tako da bodo po nji mogli prevažati tudi težke topove.

* **Položaj v Bolgariji.** Iz Sofije poročajo, da se sedanji demokratični kabinet povsem strinja s knezom. Volitve za sobranje bodo razpisane za konec meseca maja. Pričakovati je, da bodo volitve čiste in svobodne, to tembolj, ker so dosedaj izvršene volitve za občinske svete brez izjeme izpadle demokratiški stranki v prilog. Od druge strani pa poročajo nasprotno o nesoglasju med demokratiškim ministrskim kabinetom in knezom Ferdinandom. Sedanja vlada zahteva namreč od kneza Ferdinanda, da privoli v to, da se bivši stambulovski kabinet stavi pod obtožbo. Knez Ferdinand pa se temu protivi.

* **Češki deželni maršal.** „Čas“ javlja, da bo vrhnim deželnim maršalom imenovan dr. Herold ali pa dr. Skanda. Mladocihi in agrarci so namreč predložili vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se mora imenovati novim deželnim maršalom enega izmed pripadnikov meščanskih strank.

* **Bavarski deželni zbor proti nemškemu državnemu zboru.** V bavarskem deželnem zboru je bavarski centum, sestojec iz konservativnih in klerikalnih elementov, napadel novi društveni zakon, ki ga je nedavno sprejel nemški državni zbor. Centum je izjavil, da predloži vladi zakonski načrt, po katerem bodo imeli vsi prebivalci Bavarske, ki govorijo drugi nego nemški jezik, največjo svobodo na svojih sestankih in drugih združevanjih.

* **O potovanju črnogorskega kneza Nikole v Carsko Selo.** Petrograški „Kraj“

piše: Knez Nikola je prvi vladar, ki po rusko-japonski vojni prihaja v obiske k ruskemu carju. Njegovo potovanje ima namen, da zagarja varnost Črne gore v očiščeni avstrijskemu načrtu sandžaške železnice, zakaj ta načrt ločuje Črno goro od Srbije ter jo stori še bolj odvisno od Avstrije. Poleg tega obišče knez Nikola svoji hčerki, ki sta omoženi z velikoruskima velikima knezoma. Meseca maja poseti Carsko Selo baje švedski kralj Gustav in sicer povodom poroke svojega drugega sina Viljema z veliko kneginjo Marijo, hčerjo ruskega velikega kneza Pavla.

* **Mobilizacija angleške mornarice.** „Daily Telegraph“ poroča, da se bo odslej cela angleška eskadra za en mesec v letu oboroževala ter opremljala kakor za vojno.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Posojilnica in hranilnica v Kopru je naložila v lastnem zavodu pod vlogo št. 741 za tekoče leto 50 K; tov. Engelbert Gangl iz Idrije za marec in april 20 K; tov. Ferdo Juva nec iz Postojne za maj, junij, julij, avgust, september in oktober t. l. 10 K; tov. Miloš Roš iz Hrastnika 5 K, ker se ni mogel udeležiti jubilejnega koncerta v Celju; skupaj 85 K; zadnjič izkazanih 1129:58 K; doslej darovanih 1214:58 K. Bog plati.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: g. Robert Kollmann trgovci i. dr. v Ljubljani 500 K, da počasti spomin svojega rajnega očeta Frana Kollmanna; g. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici 50 K, kot dar iz zapuščine Helene Kaplan iz Ribnice; tov. Josip Ažman iz Breznice 10 K namesto venca na grob gospe Ivane Jeglič. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Fran Koebek, Al. Sijanec in I. Korban iz Gornjega grada; Iv. Strelec iz St. Andraža v Slov. goricah; Franc in Amalija Jeglič iz Dovjega; Anton Tušar iz Polakov v Istri; Anton Gnus iz Dola pri Hrastniku (6 K). Bog plati!

† **Fran Kollmann** veletržec v Ljubljani, predsednik Mestne hranilnice ljubljanske je umrl dne 16. t. m. v Arku na Tirolskem, kjer je iskal zdravja. Pokojnik je bil obče spoštovan mešan ljubljanski in prijatelj učiteljstva; podpiral je tudi „Učiteljski konvikt“ in njegov sin Robert je v počestitev spomina svojega blagega očeta podaril „Učiteljskemu konviktu“ 500 K.

Dar. G. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici je podaril za šolarske knjižnice 200 knjig življenjepisa Simona Gregorčiča. Knjige ima šolskim vodstvom na razpolago tov. Jakob Dimnik v Ljubljani.

Teorija in praksa. To poglavje nam ni več tuje; „Slovenec“ je napravil že pravilo: Med besedo in dejanjem bodi razlika! — Od zadnjič, kar smo to zapisali, si je že zopet privoščil nekaj naših tovarišev in pa — „Domače ognjišče“, in sicer na način, ki zopet sijajno izpričuje kvaliteto klerikalne morale. Ne rečemo nič drugega, ker hočemo ostati v mejah dostojnosti še nadalje. „Slovenec“ pa naj bo sirov in oseben — to mu je v krvi!

Roditeljski večer na II. mestni deški šoli v Ljubljani. Na roditeljskem večeru dne 10. aprila t. l. je predaval tov. Ant. Smerdelj o temi „Kako preprečiti posrovelost mladine?“ Rodovina, najprvo in najprirodnejše vzgajališče, ki najrajneje vpliva na tok človeškega življenja, ta se v prevesni večini prav malo briga za vzgojo otrok. Naša domača vzgoja je po večjem tradicionalna, napredka ni nikjer. Doma vidi otrok, kako se odganja berači od hiše, priča je trdosrčnosti, ki z njo brezčutni ljudje bijejo po domači živini itd. Nepobitna resnica je, da v naših razmerah mora napraviti vsak otrok v mladosti nekako šolo sirovosti. Kako naj bi se v takih razmerah razvijala milosrčnost? Sirovost na sirovost vidi v svoji okolici, ki pada kakor slana na mlado dušo in zamori vsak plemenitejši čut že v kalu. — Kaj je posledica temu? V otroku se zbujajo enaka čustva; razdiranje gnezda, uničevanje ptic, moritev raznih drobnihi živalic je le dokaz, da učenec pridno posnema svoje mojstre. Pozneje pridejo na vrsto večje živali in od tedaj do človeka, to trdim z vso gotovostjo — od tedaj do človeka — ni daleč. Govornik je dokazal na zgledih iz vsakdanjega življenja kakor tudi na zgledih iz zgodovine, da se usmiljenje do živali tako tesno združuje s človeškim značajem, da z vso gotovostjo lahko trdim: kdor je nasproti živali neusmiljen in sirov, ta ne more biti dober človek. Prepričan sem iz dna srca, ako bi kdaj zatrlji, ako bi kdaj izginilo z naše zemlje trpinčenje živali, bi gotovo redko slišali, da človek s človekom sirovo ravna in ga preganja, v pravicah kratki, ali pa mu celo streže po življenju. Pre-

pričan sem pa tudi, da bi na ta način izkoreninili sirovost v našem narodu, zaeno pa izbili odrasli mladini iz rok nož in poleno, ki sedaj igrata tako žalostno vlogo.

Umrli je na velikonočno nedeljo popoldne tov. Ivan Rupnik, nadučitelj v Leskoven pri Krškem. Vrlega šolnika in odločnega Slovence ter pristaša narodno-napredne stranke je pograbila nagla smrt. Zadel ga je kap, ki ga je prehitro, starega šele 57 let, iztrgala iz rok njegove obitelji in leskoveške šolske občine. Pogreb blagega rajnega je bil v torek. — Njegov životopis priobčimo prihodnjic.

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj Matej Peterlin v Studencu pri Krškem je dobil zaradi boleznih dopust in pride na njegovo mesto absolvirana učiteljska kandidatinja Julija Hajnriharjeva kot suplentinja. Učiteljica Albina Prevčeva v Dvoru je dobila zaradi boleznih dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja Karolina Zupančičeva iz Besnice. Istotako je zbolela in dobila dopust Rozalija Salberger-Merva učiteljica na Jesenicah in jo bo nadomestovala suplentinja Marija pl. Zhor-skyjeva. Učiteljica Marija Mlakarjeva je dobila zaradi boleznih dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja Ivana Me-sečeva, iz Polhovega grada. Učitelj Anton Drašček pri D. M. v Polju je tudi dopol dopust in ga nadomestila izprašana učiteljica Gabriela Simenčeva.

Osebnosti na Koroškem. Za nadučitelja v Spodnjem Dravogradu je imenovan dosedanj nadučitelj pri Sv. Primožu Josip Privasnič. Za začasno učiteljico v Stebjuju v Zilski dolini je imenovana zasebna učiteljica Neža Hudovernikova. Premesčen je podučitelj E. Podlipnik iz Volče vesi v Poreče.

Dvorni in sodni odvetnik dr. Stanko Lapajne, zaprišeni sodni tolmač za ruski jezik, nam javlja, da je prevzel pisarno pokojnega dvornega in sodnega odvetnika g. dr. K. pl. Kozica, ki se nahaja na Dunaju I., Bräuner-straše 10.

Razpisano je na trirazredni ljudski šoli v Breznici učno mesto v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 10. maja 1908 okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici. — Na štirirazredni ljudski šoli na Jesenicah se razpisuje učno mesto v stalno, oziroma začasno nameščenje s pristavkom, da se bode pri oddaji te službe v prvi vrsti oziralo na moške prosilce. Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 20. maja 1908 v Radovljico. — Na enorazredni ljudski šoli na Dobravi pri Kropi se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje s pripombo, da se bode oziralo le na moške prosilce. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo predpisanim potom do 25. maja 1908 v Radovljico.

Krško učiteljsko priredi v telovadnici meščanske šole v Krškem 7. roditeljski sestanek, ki je pristopen vsem odraslim. Vzporred: 1. Vzgojno predavanje: K. Humek: Matere, pripovedujte otrokom pravljice. 2. Poljudno poučeno z mnogimi skioptičnimi slikami združeno predavanje: Lj. Stiasny: a) V večni Rim; b) Škodljivost opojnih pijač. K obilni udeležbi vabita ravnateljstvo meščanske in vodstvo ljudske šole.

Slovenska šola na Muti. Tov. Peitler naznanja „Nar. Listu“, da iz mnogih zasebnih vzrokov ne more sprejeti vodstva šole „Družbe sv. Cirila in Metoda“ na Muti.

Za hrastniško nemško šolo je daroval nemški „Schulverein“ znatno vsoto 15.000 K.

Nemški učni jezik uvedejo na treh višjih razredih ptujske okoliške šole po poročilih graških listov. Potem baje „želi“ tudi prebivalstvo, naj bi poučevali na tej šoli nemški ali vsaj nemškutarski učitelji.

Sprejem v kadetnice. Prošnje za sprejem v avstrijske kadetnice, je treba oddati do 15. avgusta t. l. pri poveljstvu najbližje kadetnice. Pogoje za sprejem je dobiti v državni tiskarni na Dunaju.

Zatiranje hroščev. Okrajni zastop konjiški je sklenil plačati za vsak liter nabranih hroščev po 4 vinarje. Prosil je vsa šolska vodstva v okraju, naj v tem smislu vplivajo na šolske otroke.

Klerikalna evetka. „Gorica“ poroča o nekem shodu posl. Gabrščka in dr. Frankota ter pravi doslovno: „Naj bi rajša prežvekovala golide tiste gojice, s katero sta se še pred kratkim tako junaško obmetavala. Gliha pač vkup striha!“ — To je olika!

Nadučiteljsko mesto na Zidanem mostu. „Slov. Narod“ poroča iz verodostojnega vira, da je okrajni šolski svet laški črtal vse prošnje, ki so prišle v terno pri krajnem šolskem svetu, in predlagal tri zagrizene nemškutarje. Ako je ta vest resnična, potem bo treba vse sile napeti, da tega mesta ne zasede Nemec. Deželni šolski svet mora uvaževati okoliščine, ki govorijo za Slovence! Ali pa se naj na Spodnjem Štajerskem igra z nami klika nekaterih nemških, iz krvi slovenskih kmetov obogatelih odvetnikov?

Upravišstvo „Učit. Tovariša“ je odslej: Ljubljana, Gradišče št. 2.

Razgled po šolskem svetu.

— **Profesor Wahrmund** prične (glasom poročila iz Inomosta) zopet svoja predavanja na vseučilišču v Inomostu, čim mu potee dopust, to je koncem meseca maja tek. leta. Njegova konfiskovana brošura izide v slovenskem prevodu.

— **Francoski dijaki v Berlinu.** Kakor javljajo iz Berlina, prispe tjakaj skupina francoskih dijakov in profesorjev. Prestolonaslednik jih sprejme v potsdamski palači.

— **Italijansko vseučiliško vprašanje.** V nedeljo so imeli italijanski dijaki, nastanjeni v Trstu, precej buren sestanek, na katerem se je razpravljalo o vseučiliškem vprašanju. Poročevalec je bil Flego, ki je predložil resolucijo, ki očita delegatom v proračunskem odseku, da so pustili laško vseučiliško vprašanje na diskrecijo vlade in niso naglašali načela „Trieste o nulla“, kar da je izdajstvo. — Branil je socialistiške zastopnike dijak Levi, ki je predložil drugo resolucijo, s katero se izraža zaupanje laškim poslancem. Razvila se je burna polemika in na koncu je bila sprejeta prva resolucija z vsemi proti trem glasom.

— **Duma za šolstvo.** Duma je določila 3.500.000 rubljev na leto za splošni elementarni šolski pouk.

— **Uvedenje poljskega jezika v učiteljske seminarje v ruski Poljski.** Državni svet v Petrogradu je z 81 proti 78 glasom odklonil 1. paragraf načrta, ki ga je sprejela duma. V tem paragrafu se zahteva uvedenje poljskega jezika v učiteljske seminarje helmskega okrožja. Helmsko okrožje namerava vlada v kratkem odcepiti od Poljske kakor posebno rusko gubernijo. Odtod prihaja omenjeni sklep ruskega državnega sveta. Sprejet pa je bil paragraf 2., ki se tiče seminarjev ostalih okrožij Poljske.

— **Kratka krila za pruske učiteljice.** Pruski naučni minister dr. Holle zahteva iznova, naj ne nosijo učiteljice predolgi kril, in sicer zaradi pooljenih tal. Dotični doktor pravi: Skoro povsod trde, da je manj prahu in boljši zrak, kar je posledica olja. Tudi snajenje takih prostorov je enostavnejše in lažje. Tla sama pridobe na trpežnosti... Svetujemo, naj prihajajo učiteljice k pouku v krajših krilih.

— **Cvetke madjarske kulture.** V Mijavi na Slovaškem se je vršil kakor vsako leto tudi lani koncem šolskega leta izpit. Učenci so po naključju okrasili dvorano z rdeče-belo-modrimi traki — s hrvaško trobojnico. Zaradi te „veleizdaje“ so bili obsojeni učitelji Pavel Kulišek, Vladimir Lajda in Mihajlo Simonovič brez preiskave na 15 dni zapora in 200 K globe. Ravnatelj učiteljske v Modri je prepovedal sinovom slovaških staršev vstop v ta zaved, ker nič ne pomaga: madjarizacija nima nobenih uspehov in mi sami vzgojujemo izdajalce ogrske zemlje. In Appony predbaciva Björnsonu, da laže.

— **Otroški vrtec.** V vseh londonskih šolah so z letošnjim šolskim letom uvedli otroške igre kakor obilnatni predmet. Stroški so proračunjeni na 310.000 kron. Za vozniino oddaljenim učencem se je določilo 42.000 K.

Listnica uredništva.

Cesar nismo mogli priobčiti danes, priobčimo prihodnjic. — O. Z. v D.: Obrnite se na krajni šolski svet.

Krajni šolski svet v Leskoven pri Krškem naznanja tužno vest, da je na velikonočno nedeljo po kratki, mučni bolezni previden s svetimi zakramenti umrl nadučitelj

Ivan Rupnik

Pogreb je bil v torek, dne 21. aprila ob 10. dopoldne.

Leskovec, 20. aprila 1908.

Riedl, načelnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1033. Kranjsko. 97 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Leskoven se razpisuje s tem nadučiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 26. maja 1908.

Prošilci za stalno nameščenje, ki v krajnji javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 20. aprila 1908.

Dva krepka vajenca sprejme takoj

95 3—1 **Ivan Wider** vrtnar, Ljubljana, Šelenburgove ulice 3.

Plača po dogovoru.